Biuletyn Europejski nr 3 (4)/2014*

SPIS TREŚCI

Informacje s. 2

Nowe akty prawne UE s. 3

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE

- Podatki s. 4
- Prawo celne s. 6
- Cudzoziemcy s. 7
- Ochrona środowiska s. 7
- Zezwolenia i koncesje s. 8
- Własność intelektualna s. 9

Orzecznictwo ETPCz s. 11

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi wybór aktów prawnych Unii Europejskiej i orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktów prawnych Rady Europy i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych.

Informacje

- Na posiedzeniu wspólnym Komisji sprawiedliwości i praw człowieka oraz Komisji spraw zagranicznych Sejmu RP w dniu 5 lutego 2014 r. zdecydowano o powołaniu stałej podkomisji ds. wykonywania przez Polskę wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Mandat podkomisji obejmuje szczegółowe rozpatrywanie informacji Rady Ministrów na temat stanu wykonywania przez Polskę wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, monitorowanie wyroków Europejskiego Trybunału, które zostały wydane w sprawach przeciwko Polsce i przygotowanie projektów dezyderatów lub opinii Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Spraw Zagranicznych w sprawie realizacji przez Radę Ministrów obowiązku wykonania przez Polskę wyroków ETPCz

- W dniu 5 lutego 2014 r. Minister Edukacji Narodowej przedstawił do konsultacji międzyresortowych projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. Rozporządzenie ma na celu realizację przez Polskę wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Grzelak przeciwko Polsce (skarga nr 7710/02), w którym stwierdzone zostało naruszenie przez Polskę zakazu niedyskryminacji (art. 14 EKPC) w związku z prawem do wolności myśli, sumienia, wyznania (art. 9 Konwencji) na tle realizacji prawa do nauczania etyki w szkołach. Proponowane zmiany w rozporządzeniu mają na celu zapewnienie nauki etyki każdemu uczniowi zainteresowanemu udziałem w zajęciach z tego przedmiotu, eliminując wskazane przez Trybunał przypadki odmowy zorganizowania zajęć z etyki z uwagi na brak wymaganej liczby uczniów.

- Jak wynika ze sprawozdania ETPCz, w 2013 r. Trybunał zwiększył o 6% liczbę spraw załatwionych decyzją sądową, rozstrzygając 93.000 spraw. Postęp wiąże się z reformami zapoczątkowanymi konferencją w Interlaken, a także wprowadzonymi przez Protokół nr 14. Liczba nowych skarg, które wpłynęły do Trybunału w 2013 r. wyniosła 66.000. W 2013 r. został rozwiązany również problem zaległości w rozpatrywaniu niedopuszczalnych skarg m.in. z Polski, Turcji i Rumunii. Z opublikowanych za rok 2013 danych statystycznych oraz sprawozdania ETPCZz wynika, że Polska znajduje się poza listą 10 państw – członków Rady Europy z największa liczba zawisłych spraw. Jest na 12. miejscu z liczbą 1648 skarg zawisłych skarg (wg stanu na 31.12. 2013 r.). W 2013 r. wpłynęło przeciwko Polsce 5031 skarg. 154 skargi zakomunikowano rządowi RP celem zajęcia stanowiska. Zapadły 23 wyroki przeciwko Polsce. W 8 wyrokach ETPCZz stwierdził brak naruszenia EKPC. Do grupy państw z największą liczbą zawisłych spraw należą: Rosja, Włochy, Ukraina, Serbia, Turcja, Rumunia, Wielka Brytania, Gruzja, Bułgaria oraz Słowenia. Skargi przeciwko tym państwom stanowią aż 82,1% wszystkich zawisłych spraw. Największą liczbę wyroków stwierdzających przynajmniej 1 naruszenie EKPC wydano przeciwko Rosji (119), Turcji (118), Rumunii (83), Ukrainie (65), Węgrom (40), Włochom (34) i Grecji (32).

- W uchwale z dnia 7 lutego 2014 r. (III CZP 113/13) Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawie, w której

pasażer domaga się od przewoźnika lotniczego odszkodowania za opóźniony lot na podstawie art. 7 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego Rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz. Urz. UE L z dnia 17 lutego 2004 r. s. 1) zachodzi przemienność drogi postępowania przed sądami powszechnymi lub przed Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

- W uchwale z dnia 7 lutego 2014 r. (III CZP 90/13) Sąd Najwyższy stwierdził, że do zachowania przewidzianego w art. 182 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.) terminu do wniesienia odwołania od czynności zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia nie ma znaczenia dzień oddania odwołania w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe lub w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Nowe akty prawne UE

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 118/2014 z dnia 30 stycznia 2014 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1560/2003 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz. Urz. Nr L 39 z dnia 8 lutego 2014 r., s. 1-43). Rozporządzenie weszło w życie dnia 9 lutego 2014 r.

- Rozporządzenie Komisji (UE) nr 139/2014 z dnia 12 lutego 2014 r. ustanawiające wymagania oraz procedury administracyjne dotyczące lotnisk zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 216/2008 (Dz. Urz. Nr L 44 z dnia 14 lutego 2014 r., s. 1-34). Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 6 marca 2014 r.

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE

[W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy.]

Podatki

Wyrok Trybunału z dnia 5 lutego 2014 r. w sprawie C-385/12 Hervis Sport- és Divatkereskedelmi Kft.

Odesłanie prejudycjalne – Podatki bezpośrednie – Swoboda przedsiębiorczości – Krajowe przepisy podatkowe wprowadzające podatek szczególny od obrotów handlu detalicznego w sklepach – Sieci domów towarowych – Istnienie skutku dyskryminującego – Dyskryminacja pośrednia

Artykuły 49 TFUE i 54 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom państwa członkowskiego dotyczącym podatku od obrotu handlu detalicznego w sklepach, który zobowiązuje podatników stanowiących w ramach grupy spółek „przedsiębiorstwa powiązane" w rozumieniu tych przepisów, do dodania swoich obrotów w celu zastosowania silnie progresywnej stawki, a następnie podzielenia uzyskanej w ten sposób kwoty podatku pomiędzy siebie proporcjonalnie do ich rzeczywistych obrotów, jeżeli – czego zbadanie należy do sądu odsyłającego – podatnicy należący do grupy spółek i objęci najwyższym przedziałem podatku szczególnego są „powiązani", w większości wypadków, ze spółkami mającymi siedzibę w innym państwie członkowskim.

Wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie C-424/12 SC Fatorie SRL

Odesłanie prejudycjalne – Podatek VAT – Dyrektywa 2006/112/WE – Procedura odwrotnego obciążenia – Prawo do odliczenia – Zapłata podatku usługodawcy – Brak obowiązkowych wzmianek – Zapłata nienależnego podatku VAT – Utrata prawa do odliczenia – Zasada neutralności podatkowej – Zasada pewności prawa

*) W ramach transakcji objętej systemem odwrotnego obciążenia, w okolicznościach takich jak okoliczności postępowania głównego, dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej oraz zasada neutralności podatkowej nie sprzeciwiają się sytuacji, w której usługobiorca zostaje pozbawiony prawa do odliczenia podatku od wartości dodanej, który nienależnie zapłacił usługodawcy na podstawie błędnie sporządzonej faktury, również wówczas, gdy korekta tego błędu jest niemożliwa z uwagi na upadłość rzeczonego usługodawcy.
*) Zasada pewności prawa nie sprzeciwia się praktyce administracyjnej krajowych organów podatkowych polegającej na cofnięciu – przed upływem terminu przedawnienia – decyzji, na mocy której przyznały one podatnikowi prawo do odliczenia podatku VAT przy jednoczesnym zażądaniu od niego, w wyniku nowej kontroli, zapłaty tego podatku wraz z odsetkami za zwłokę.

Wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie C-323/12 E.ON Global Commodities SE

Dyrektywa 79/1072/EWG – Wspólny system podatku od wartości dodanej – Podatnicy mający miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim – Zasady zwrotu podatku VAT – Podatnicy, którzy wyznaczyli przedstawiciela podatkowego zgodnie z przepisami krajowymi sprzed przystąpienia do Unii – Wyłączenie – Termin „podatnik niemający siedziby na terytorium danego kraju" – Warunek braku siedziby – Warunek braku dostawy towarów lub świadczenia usług – Dostawy

energii elektrycznej do podatników-pośredników – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 171

Przepisy ósmej dyrektywy Rady 79/1072/EWG z dnia 6 grudnia 1979 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do podatków obrotowych – warunki zwrotu podatku od wartości dodanej podatnikom niemającym siedziby na terytorium kraju w związku z art. 38, 171 i 195 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej zmienionej dyrektywą Rady 2007/75/WE z dnia 20 grudnia 2007 r. należy interpretować w ten sposób, że podatnik mający siedzibę w jednym z państw członkowskich, który dokonywał dostaw energii elektrycznej do podatników-pośredników z siedzibą w innym państwie członkowskim, ma prawo powołać się na ósmą dyrektywę 79/1072 w drugim z tych państw w celu uzyskania zwrotu naliczonego i zapłaconego podatku od wartości dodanej. Prawa tego nie wyłącza sam fakt wyznaczenia przedstawiciela podatkowego zidentyfikowanego do celów podatku od wartości dodanej w tym ostatnim państwie.

Wyrok Trybunału z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-18/13 „Maks Pen" EOOD

Podatki – Wspólny system podatku od wartości dodanej – Dyrektywa 2006/112/WE – Odliczenie zapłaconego naliczonego podatku – Usługi Świadczenie usług – Kontrola – Usługodawca niedysponujący niezbędnymi środkami – Pojęcie oszustwa podatkowego – Obowiązek stwierdzenia z urzędu oszustwa podatkowego – Wymóg rzeczywistego wyświadczenia usługi – Obowiązek prowadzenia wystarczająco szczegółowej księgowości – Zakaz dokonywania przez sad kwalifikacji karnej oszustwa i pogarszania sytuacji skarżącego

*) Dyrektywę Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się ona temu, aby podatnik dokonywał odliczenia podatku VAT znajdującego się na fakturach wystawionych przez dostawcę jeżeli, pomimo że usługa została wyświadczona, okazuje się, że nie została ona w rzeczywistości wykonana przez danego usługodawcę lub przez jego podwykonawcę, w szczególności ponieważ nie dysponowali oni ani koniecznym personelem, materiałami ani majątkiem, że koszty usługi nie zostały udokumentowane w ich księgowości oraz że nie zgadza się tożsamość osób, które podpisały niektóre dokumenty jako dostawcy, o ile spełnione zostały dwa warunki, że okoliczności te stanowią oszukańcze zachowanie i że wykazano na podstawie obiektywnych dowodów przedstawionych przez organy podatkowe, że podatnik wiedział lub powinien wiedzieć, iż transakcja powoływana w celu uzasadnienia prawa do odliczenia brała udział w tym oszustwie, co należy do oceny sądu odsyłającego.
*) Jeżeli sądy krajowe mają obowiązek lub prawo podniesienia z urzędu zarzutu prawnego w oparciu o wiążący przepis prawa krajowego, to powinny uczynić to w stosunku do wiążącego przepisu prawa Unii takiego, który wymaga, aby organy i sądy krajowe odmawiały korzystania z prawa do odliczenia podatku VAT, jeżeli wykazane zostanie na podstawie obiektywnych dowodów, iż powoływanie się na to prawo następuje w sposób oszukańczy lub stanowiący nadużycie. Do sądów tych należy przy ocenie oszukańczego lub stanowiącego nadużycie charakteru powołania się na to prawo do odliczenia dokonywanie wykładni prawa krajowego w miarę możliwości w sposób jak najbardziej zgodny z tekstem i celem dyrektywy 2006/112 tak, aby osiągnąć zamierzony przez nią rezultat, co wymaga aby sądy czyniły wszystko co leży w zakresie ich kompetencji, uwzględniając wszystkie przepisy prawa krajowego i stosując uznane w porządku krajowym metody wykładni.
*) Dyrektywa 2006/112, wymagając w szczególności w art. 242 od każdego podatnika, aby prowadził księgowość w sposób wystarczająco szczegółowy, aby umożliwić stosowanie podatku VAT oraz kontrolę przez organ podatkowy, powinna być interpretowana w ten sposób, że nie

sprzeciwia się ona temu, aby dane państwo członkowskie w granicach przewidzianych w art. 273 tej dyrektywy wymagało od każdego podatnika przestrzegania w tym zakresie wszystkich krajowych przepisów o księgowości zgodnych z międzynarodowymi przepisami o księgowości pod warunkiem, że przyjęte w ten sposób przepisy krajowe nie będą wychodziły poza to, co jest niezbędne dla celu zmierzającego zapewnienie prawidłowego poboru podatku i unikania oszustw. W tym zakresie dyrektywa 2006/112 sprzeciwia się przepisowi krajowemu, zgodnie z którym usługę uważa się za wyświadczoną w dacie, w której zostały spełnione przesłanki uznania przychodu pochodzącego z danego świadczenia.

Prawo celne

Wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie C-2/13 Directeur général des douanes et droits indirects

Wspólna taryfa celna – Klasyfikacja taryfowa – Nomenklatura scalona - Przywóz elementów niezbędnych do produkcji obuwia sportowego Wyrób niekompletny lub niegotowy posiadający „zasadniczy charakter wyrobu kompletnego lub gotowego” – Artykuł „znajdujący się w stanie niezmontowanym lub rozmontowanym”

Regułę 2 lit. a) ogólnych reguł interpretacji Nomenklatury scalonej, zawartej w załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej taryfy celnej, w brzmieniu obowiązującym w czasie właściwym dla okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, należy interpretować w ten sposób, że cholewka, podeszwa zewnętrzna i wkładka, jako wyrób znajdujący się w stanie niezmontowanym, posiadający zasadniczy charakter obuwia, objęte są pozycją 6404 Nomenklatury scalonej w przypadku, gdy po przywozie tych elementów usztywniacz jest umieszczany w cholewce, a podeszwa zewnętrzna i cholewka są poddawane szorstkowaniu do celów ich złożenia.

Wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie C-613/12 Helm Düngemittel GmbH

Odesłanie prejudycjalne – Unia celna i Wspólna taryfa celna – Układ eurośródziemnomorski z Egiptem – Artykuł 20 protokołu 4 – Dowód pochodzenia – Świadectwo przewozowe EUR.1 – Odmowa zastosowania systemu preferencyjnego

*) Układ eurośródziemnomorski ustanawiający stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z jednej strony a Arabską Republiką Egiptu z drugiej strony, podpisany w Luksemburgu w dniu 25 czerwca 2001 r., zatwierdzony decyzją Rady 2004/635/WE z dnia 21 kwietnia 2004 r., należy interpretować w ten sposób, że egipskie pochodzenie towaru, w rozumieniu preferencyjnego systemu celnego ustanowionego przez ten układ, może być wykazane także wtedy, gdy towar został podzielony po jego przybyciu w pierwszym państwie członkowskim w celu wysłania jego części do drugiego państwa członkowskiego, a zastępcze świadectwo przewozowe EUR.1 wystawione przez organy celne pierwszego państwa członkowskiego w odniesieniu do części tego towaru wysłanej do drugiego państwa członkowskiego nie spełnia przesłanek wystawienia takiego świadectwa, przewidzianych w art. 20 protokołu 4 do tego układu, dotyczącego definicji pojęcia „produktów pochodzących” oraz metod współpracy administracyjnej, zmienionego decyzją nr 1/2006 Rady Stowarzyszenia UE–Egipt z dnia 17 lutego 2006 r.

*) Przedstawienie takiego dowodu wymaga jednak, po pierwsze, aby preferencyjne

pochodzenie towaru pierwotnie przywiezionego z Egiptu zostało wykazane za pośrednictwem świadectwa przewozowego EUR.1 wystawionego przez egipskie organy celne zgodnie z rzeczonym protokołem, oraz po drugie, aby importer wykazał, że część towaru podzielona w pierwszym państwie członkowskim i wysłana do drugiego państwa członkowskiego odpowiada części towaru przywiezionej z Egiptu do pierwszego państwa członkowskiego. Do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy przesłanki te zostały spełnione w postępowaniu głównym.

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału z dnia 30 stycznia 2014 r. w sprawie C-285/12 Aboubacar Diakité

Dyrektywa 2004/83/WE – Minimalne normy dotyczące warunków przyznania statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej – Osoby kwalifikujące się do ochrony uzupełniającej – Artykuł 15 lit. c) – Poważne indywidualne zagrożenie życia lub fizycznej integralności osoby cywilnej wynikające z przemocy nieselektywnej w sytuacjach konfliktów zbrojnych – Pojęcie „wewnętrznego konfliktu zbrojnego” – Wykładnia autonomiczna poprzez odniesienie do międzynarodowego prawa humanitarnego – Kryteria oceny

Wykładni art. 15 lit. c) dyrektywy Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony, oraz zawartości [treści] przyznawanej ochrony, należy dokonywać w ten sposób, że do celów stosowania tego przepisu przyjmuje się wystąpienie wewnętrznego konfliktu zbrojnego w sytuacji, gdy dochodzi do starć pomiędzy siłami porządkowymi państwa a jedną lub kilkoma uzbrojonymi grupami lub gdy dochodzi do starć pomiędzy dwiema lub kilkoma uzbrojonymi grupami, przy czym nie jest konieczne, by konflikt ten mógł być zakwalifikowany jako niemiędzynarodowy konflikt zbrojny w rozumieniu międzynarodowego prawa humanitarnego i by natężenie starć zbrojnych, poziom organizacji ścierających się sił zbrojnych czy czas trwania konfliktu stanowiły przedmiot oceny odrębnej od oceny poziomu przemocy szerzącej się na danym terytorium.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-530/11 Komisja Europejska przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego – Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska – Pojęcie „niedyskryminacyjnego ze względu na koszty” charakteru postępowania sądowego

*) Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem transpozycja dyrektywy nie wymaga w sposób konieczny, aby jej treść została formalnie i dosłownie przejęta przez wyraźny, szczególny przepis prawa i wystarczyć mogą ogólne ramy prawne, pod warunkiem że zapewni to rzeczywiście pełne stosowanie dyrektywy w sposób wystarczająco jasny i precyzyjny. W szczególności w przypadku, gdy sporny przepis ma na celu przyznanie praw jednostkom, stan prawny powinien być dostatecznie precyzyjny i jasny, a uprawnieni powinni mieć możliwość rozeznania się we wszystkich przysługujących im prawach i w razie potrzeby powołania się na nie przed sądem krajowym.

*) Praktyka sądowa, w ramach której sądy mogą po prostu zrezygnować z obciążenia kosztami strony przegrywającej i obciążyć poniesionymi przez nią kosztami drugą stronę, ma zgodnie ze swą naturą charakter niepewny i nie spełnia wymogów jasności i precyzyjności, a tym samym nie może być uznana za odpowiednie wykonanie zobowiązań wynikających z art. 3 pkt 7 i art. 4 pkt 4 dyrektywy 2003/35.
*) W przypadku, gdy prawo Unii nie jest wystarczająco precyzyjne, państwa członkowskie są zobowiązane, dokonując transpozycji dyrektywy, zapewnić jej pełną skuteczność, przy czym dysponują szerokim zakresem swobodnego uznania w kwestii wyboru środków. Wynika z tego, że w odniesieniu do środków zmierzających do celu polegającego na zapewnieniu w dziedzinie ochrony środowiska skutecznej i niezbyt drogiej ochrony sądowej należy uwzględniać wszystkie odpowiednie przepisy prawa krajowego, a w szczególności krajowego systemu pomocy prawnej oraz systemu ograniczania odpowiedzialności z tytułu kosztów postępowania takiego jak ten stosowany w Zjednoczonym Królestwie.
*) Sąd nie może zatem ograniczać swej oceny do sytuacji ekonomicznej zainteresowanego, lecz powinien również przeprowadzić obiektywną analizę kwoty kosztów, tym bardziej że jednostki i stowarzyszenia w naturalny sposób mają do odegrania aktywną rolę w ochronie środowiska. W tym zakresie koszty postępowania nie mogą przekraczać możliwości finansowych zainteresowanego ani też nie można ich w każdym razie postrzegać jako obiektywnie nieracjonalnych.
*) Mając na uwadze powyższe należy przede wszystkim podkreślić, że zakres uznania, jakim dysponuje sąd w ramach stosowania w konkretnych sprawach krajowego reżimu prawnego kosztów postępowania, nie może być sam w sobie uznawany za niezgodny z wymogiem dotyczącym braku dyskryminacyjnego ze względu na koszty charakteru postępowania. Ponadto należy stwierdzić, że możliwość wydania przez sąd rozpoznający sprawę postanowienia o ograniczeniu kosztów zwiększa przewidywalność kosztów postępowania i przyczynia się do poszanowania tego wymogu.
*) Należy zatem stwierdzić, że z akt przekazanych Trybunałowi nie wynika, że wymóg dotyczący braku dyskryminacyjnego ze względu na koszty charakteru postępowania jest dla sądu krajowego orzekającego w tej dziedzinie całkowicie jasny i wystarczająco precyzyjny. Zjednoczone Królestwo ogranicza się bowiem do stwierdzenia, że w praktyce zabezpieczenia wzajemne nie zawsze są ustanawiane w sporach dotyczących prawa ochrony środowiska i że nie są one wymagane od powodów nie dysponujących wystarczającymi środkami finansowymi.

Zezwolenia i koncesje

Wyrok Trybunału z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-367/12 Susanne Sokoll-Seebacher

Swoboda przedsiębiorczości – Zdrowie publiczne – Artykuł 49 TFUE – Apteki – Odpowiednie zaopatrzenie ludności w produkty lecznicze – Koncesja na prowadzenie – Rozmieszczenie aptek – Ustanowienie ograniczeń opartych zasadniczo na kryterium demograficznym – Minimalna odległość między aptekami

Artykuł 49 TFUE, a zwłaszcza wymóg spójności w realizacji wyznaczonego celu, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on uregulowaniu państwa członkowskiego takiemu jak stanowiące przedmiot postępowania głównego, które ustanawia jako podstawowe kryterium weryfikacji istnienia potrzeby utworzenia nowej apteki rygorystyczny limit liczby „osób do zaopatrzenia na stale", gdy właściwe organy krajowe nie mają możliwości odstępstwa od tego ograniczenia w celu uwzględnienia lokalnych uwarunkowań

geograficznych.

Własność intelektualna

Wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie C-98/13 Martin Blomqvist

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (WE) nr 1383/2003 – Środki mające na celu niedopuszczenie do wprowadzania do obrotu towarów podrabianych i towarów pirackich – Artykuł 2 – Zakres zastosowania rozporządzenia – Sprzedaż z państwa trzeciego przez Internet podrobionego zegarka na użytek prywatny osobie fizycznej zamieszkałej w państwie członkowskim – Zajęcie zegarka przez organy celne w trakcie jego wwozu na terytorium państwa członkowskiego – Zgodność z prawem zajęcia – Przesłanki – Przesłanki dotyczące naruszenia praw własności intelektualnej – Dyrektywa 2001/29/WE – Artykuł 4 – Publiczne rozpowszechnianie – Dyrektywa 2008/95 – Artykuł 5 – Rozporządzenie (WE) nr 207/2009 – Artykuł 9 – Używanie w obrocie handlowym

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1383/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. dotyczące działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom podejrzanym o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa, należy interpretować w ten sposób, że posiadacz prawa własności intelektualnej do towaru sprzedawanego osobie zamieszkałej na terytorium jednego z państw członkowskich za pośrednictwem strony internetowej sprzedaży wysyłkowej położonej w państwie trzecim korzysta, w chwili, w której towar ten wkracza na terytorium tego państwa członkowskiego, z ochrony zagwarantowanej temu posiadaczowi przez rzeczone rozporządzenie na samej tylko podstawie nabycia tego towaru. W tym celu nie ma konieczności, aby ponadto przed sprzedażą odnośny towar stanowił przedmiot oferty sprzedaży lub reklamy skierowanej do konsumentów tego samego państwa.

Wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie C-65/12 Red Bull

Odesłanie prejudycjalne – Znaki towarowe – Dyrektywa 89/104/EWG – Prawa przyznane przez znak towarowy – Znak towarowy cieszący się renomą – Zakres ochrony rozszerzony o niepodobne towary lub usługi – Używanie przez osobę trzecią, bez uzasadnionej przyczyny, oznaczenia identycznego lub podobnego do znaku cieszącego się renomą – Pojęcie „uzasadnionej przyczyny”

Artykuł 5 ust. 2 pierwszej dyrektywy Rady 89/104/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. mającej na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych należy interpretować w ten sposób, że właściciel cieszącego się renomą znaku towarowego może zostać zobowiązany do tolerowania używania przez osobę trzecią oznaczenia podobnego do tego znaku towarowego dla towaru identycznego z tym, dla którego ten znak towarowy został zarejestrowany, gdy ujawnione zostało, że oznaczenie to było używane przed dokonaniem zgłoszenia danego znaku towarowego do rejestracji i że używanie dla identycznego towaru następuje w dobrej wierze. W celu dokonania oceny, czy warunki te są spełnione na sądzie krajowym spoczywa obowiązek uwzględnienia w szczególności następujących elementów: zastosowania i renomy tego oznaczenia we właściwym kręgu odbiorców, stopnia podobieństwa towarów i usług, dla których oznaczenie to było pierwotnie używane, i towaru, dla którego ten znak towarowy został zarejestrowany, oraz znaczenia ekono-micznego i handlowego używania dla tego towaru oznaczenia podobnego do tego znaku towarowego.

Postanowienie Trybunału z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-555/13 Merck Canada Inc.

Odesłanie prejudycjalne – Pojęcie „sądu krajowego" w rozumieniu art. 267 TFUE – Tribunal Arbitral necessário – Dopuszczalność –Rozporządzenie (WE) nr 469/2009 – Artykuł 13 – Dodatkowe świadectwo ochronne dla produktów leczniczych – Okres obowiązywania świadectwa – Maksymalny okres wyłączności

*) Należy przypomnieć, że umowny sąd arbitrażowy nie jest sądem państwa członkowskiego w rozumieniu art. 267 TFUE, ponieważ strony umowy nie mają prawnego ani faktycznego obowiązku powierzania ich sporów do rozstrzygnięcia przez sąd arbitrażowy, zaś organy publiczne danego państwa członkowskiego nie są ani włączone w proces podejmowania decyzji co do wyboru drogi polubownej, ani nie mają one możliwości ingerencji z urzędu w przebieg postępowania przed sędzią sądu arbitrażowego.
*) Artykuł 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 469/2009 z dnia 6 maja 2009 r. dotyczącego dodatkowego świadectwa ochronnego dla produktów leczniczych w związku z motywem 9 tego rozporządzenia powinien być interpretowany w ten sposób, że sprzeciwia się on temu, aby uprawniony jednocześnie z patentu i ze świadectwa mógł powoływać się na łączny okres ważności takiego świadectwa obliczony na podstawie owego art. 13 w sytuacji, w której na podstawie takiego okresu korzystałby on z okresu wyłączności dotyczącego substancji aktywnej przekraczającego piętnaście lat liczonych od pierwszego zezwolenia na obrót w Unii Europejskiej dla produktu leczniczego składającego się z substancji aktywnej lub zawierającego taką substancję.

Wyrok Trybunału z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd przeciwko Retriever Sverige AB

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Dyrektywa 2001/29/WE – Społeczeństwo informacyjne – Harmonizacja niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych – Artykuł 3 ust. 1 – Publiczne udostępnianie – Pojęcie – „linki internetowe" (linki, na które można kliknąć) umożliwiające dostęp do utworów chronionych

*) Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że nie stanowi czynności publicznego udostępnienia w rozumieniu tego przepisu udostępnienie na stronie internetowej linków, na które można kliknąć, odsyłających do utworów chronionych, wolnodostępnych na innej stronie internetowej.
*) Artykuł ust. 1 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie mogło przyznać podmiotom prawa autorskiego szerszą ochronę w drodze ustanowienia przepisu przewidującego, że pojęcie publicznego udostępniania obejmuje większy zakres działań niż działania wymienione w tym przepisie.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Opisy spraw przeciwko Polsce pochodzą z newslettera przygotowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości.]

Orzeczenie ETPCz z 11 lutego 2014 w sprawie Maširević przeciwko Serbii (skarga nr 30671/08)

Art. 6 EKPC – prawo do sądu – dostęp – skarga kasacyjna –przymus adwokacki

Skarżący – praktykujący adwokat w 1998 r. złożył pozew cywilny o zapłatę przeciwko prywatnemu przedsiębiorstwu ubezpieczeniowemu z tytułu świadczonych na jej rzecz usług. Na etapie wniesienie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, SN skargę odrzucił na podstawie tego, że skarżący nie był legitymowany do wniesienia skargi kasacyjnej we własnym imieniu w charakterze powoda, nie reprezentowany prze adwokata, nawet w sytuacji gdy sam był adwokatem. W skardze do ETPCz wskazał, że dokonana przez SN ścisła wykładnia przepisów krajowych w przedmiocie przesłanki przymusu adwokackiego – obligatoryjnej reprezentacji przez adwokata uniemożliwiła merytoryczne orzekanie w jego sprawie przez najwyższy właściwy sąd. ETPCz przypomniał, że EKPC nie nakłada na państwa obowiązku ustanowienia instancji odwoławczej w sprawach cywilnych, niemniej tam gdzie takie sądy funkcjonują, gwarancje z art. 6 EKPC musza być zapewnione, m.in. poprzez zapewnienie stronom efektywnego dostępu do sądów celem rozstrzygnięcia o ich cywilnych prawach i obowiązkach (zob. np. orzeczenia ETPCz: z 23 października 1996 r. w sprawie Levages Prestations Services p. Francji, § 44 oraz z 23 listopada 1993 r. w sprawie Poitrimol p. Francji, § 13-15). Wskazał też, że prawo do sądu nie jest prawem absolutnym i może podlegać ograniczeniom, w szczególności gdy chodzi o przesłanki dopuszczalności środka odwoławczego a państwa w tym zakresie dysponują pewnym marginesem swobody (zob. orzeczenia ETPCz: z 21 lutego 1975 r. w sprawie Golder p. Zjednoczonemu Królestwu, § 38; z 15 lutego 2000 r. w sprawie García Manibardo v. Spain, nr skargi 38695/97, § 36 oraz z 31 lipca 2001 r. w sprawie Mortier p. Francji, nr skargi 42195/98, § 33). W sytuacji gdy dostęp jednostki jest ograniczony albo przez stosowanie prawa albo faktycznie, ograniczenia takie nie mogą ograniczać lub redukować dostępu jednostki w taki sposób, czy w takim zakresie, że sama istota prawa zostanie osłabiona; w szczególności , będą one zgodne z art. 6 § 1, gdy będą spełniać test proporcjonalności (zob. orzeczenie ETPCz z 28 maja 1985 r. w sprawie Ashingdane p. Zjednoczonemu Królestwu, § 57). ETPCz przypomniał, że w przypadku krajowych sądów kasacyjnych, których zakres kontroli dotyczy ustaleń co do prawa, postępowanie przed nimi może być bardziej sformalizowane. Sam wymóg reprezentacji jednostki przed tego rodzaju sądem poprzez wykwalifikowanego pełnomocnika nie jest sprzeczny ze standardem art. 6 EKPC i jest zgodny z charakterem Sądu Najwyższego jako sądu rozpatrującego zarzuty co do niewłaściwego zastosowania prawa w sprawie i jako taki jest wspólną cechą systemów prawnych wielu państw członkowskich Rady Europy (zob. orzeczenia ETPCz: z 24 listopada 1986 r. w sprawie Gillow p. Zjednoczonemu Królestwu, § 69; z 17 grudnia 1996 r. w sprawie Vacher p. Francji, §§ 24; z 27 czerwca 2006 r. w sprawie Tabor p. Polsce, nr skargi 12825/02, § 39).
Trybunał wskazał, że w sprawach takich, jak rozpoznawana jego rolą jest określenie czy przepisy proceduralne miały na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i przestrzeganie, w szczególności, zasady pewności prawa (zob. mutatis mutandis orzeczenia ETPCz z 27 lipca 2006 r. w sprawie Efstathiou i Inni p. Grecji , nr skargi 36998/02, §§ 24, oraz z 11 lutego 2010 r. w sprawie Syngelidis p. Grecji,

nr skargi 24895/07, § 41) oraz czy skarżący był w stanie liczyć na koherentny system system zapewniający należytą równowagę pomiędzy interesami władz a jego interesem własnym (zob. orzeczenie ETPCz z 23 lipca 2013 r. w sprawie Lay Lay Company Limited v. Malta, nr skargi 30633/11, § 56). ETPCz ustalił, że w rozpoznawanej sprawie odrzucenie skargi kasacyjnej skarżącego, ponieważ nie był legitymowany do wniesienia jej in propria persona wyraźnie sprowadza się do ingerencji w prawo skarżącego do dostępu do sądu. W konsekwencji ETPCz stwierdził naruszenie art. 6 § 1 EKPC, wskazując że dokonana przez SN rygorystyczna wykładnia prawa krajowego w odniesieniu do locus standi skarżącego – praktykującego prawnika uprawnionego do wnoszenia skarg kasacyjnego w charakterze pełnomocnika innych osób, wykluczyło merytoryczne rozpoznanie wniesionych zarzutów. Tego rodzaju bariera nałożona na skarżącego nie zapewniała realizacji celów pewności prawa i prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Orzeczenie ETPCz z dnia 11 lutego 2014 r. w sprawach Burczy przeciwko Polsce (skarga nr 43129/04), Czyż przeciwko Polsce (skarga nr 21796/05) oraz Hajduk przeciwko Polsce (skarga nr 6210/05)

Naruszenie art. 1 Protokołu 1 do EKPC – ochrona prawa własności – pozbawienie własności – uprawnienia emerytalne – opieka nad dzieckiem

ETPCz w ramach tzw. procedury *repetive cases* wydał trzy wyroki w których analizował wielokrotnie już stwierdzony problem wznowienia postępowań w przedmiocie przyznania wcześniejszej emerytury z tytułu opieki na dzieckiem, w wyniku których skarżącym odebrano nadane uprzednio uprawnienia.
Analogicznie jak w sprawach poprzednich (zob. np. wyroki ETPCz z 28 stycznia 2014 r. Kruszyński przeciwko Polsce, skarga nr 22534/05; Marek przeciwko Polsce, skarga nr 54148/09 oraz Węgrzyn przeciwko Polsce, skarga nr 29423/05), skarżący kwestionowali decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pozbawiające ich prawa do wcześniejszych emerytur wydane na podstawie oceny Lekarza Orzecznika ZUS, zgodnie z którą dolegliwości dzieci skarżących nie kwalifikowały ich do stałej opieki, co stanowiło niezbędną przesłankę przyznania przedmiotowego świadczenia.
W skardze do ETPCz skarżący zarzucali, iż decyzje ZUS stanowiły naruszenie przewidzianej w art. 1 Pierwszego Protokołu Dodatkowego do Konwencji ochrony własności, a także gwarantowanej art. 6 Konwencji, zasady pewności prawa.
ETPCz uznał, że w sprawach tych doszło do naruszenia art. 1 Pierwszego Protokołu Dodatkowego do Konwencji, tytułem słusznego zadośćuczynienia przyznając skarżącym kwoty od 2 500 do 6 000 euro.

Orzeczenie ETPCz z 18 lutego 2014 w sprawie A.L. przeciwko Polsce (skarga nr 28609/08)

Art. 8 Konwencji - prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego - zasadność odmowy zaprzeczenia ojcostwa – ochrona praw i wolności innych osób – proporcjonalność

Skarżący A.L. uznał w 1995 roku dziecko narodzone w trakcie nieformalnego związku ze swoją przyszłą małżonką. Po rozwiązaniu małżeństwa w 2000 roku, wykonał testy DNA, które wykazały, iż nie jest biologicznym ojcem. Wobec upływu przewidzianego w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym terminu do wniesienia powództwa o zaprzeczanie ojcostwa, skarżący zwrócił się w tej sprawie do prokuratora, który wystąpił z takim żądaniem. Sąd I instancji oddalił powództwo. Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie odwołał się do konieczności ochrony dobra dziecka, a także zasady pewności prawa. Sąd argumentował, że skarżący, co wynikało z przeprowadzonych w sprawie dowodów, miał uzasadnione powody, aby w momencie uznania przypuszczać, iż nie jest biologicznym ojcem

dziecka. Oświadczenie skarżącego nie było zatem dotknięte żadną z przewidzianych w Kodeksie cywilnym wadą oświadczenia woli. Sąd odwoławczy podtrzymał orzeczenie sądu I instancji.
W skardze do ETPCz skarżący zarzucił naruszenie szeregu przepisów Konwencji. EKPC za zasadne uznał jedynie ocenę zgodności działań sądów krajowych z art. 8 EKPC. Uznał, że ingerencja władz krajowych była zgodna z prawem, a także służyła uzasadnionemu celowi, mianowicie ochronie dobra dziecka oraz pewności prawnej. W odniesieniu do konieczności tej ingerencji w społeczeństwie demokratycznym, stwierdził, że władze krajowe wszechstronnie rozważyły przeciwstawne interesy skarżącego i uznanego przez niego dziecka, a także szczegółowo uzasadniły swoje rozstrzygnięcia. Wyrazem tego było między innymi zbadanie przez sądy krajowe okoliczności uznania dziecka, z których wynikało, iż skarżący był w pełni świadom, iż może nie być jego biologicznym ojcem a pomimo tego zdecydował się na uznanie. ETPCz zwrócił uwagę, że wobec upływu przewidzianego prawem terminu do zaprzeczenia ojcostwa, władze krajowe były uprawnione do szerszego uwzględnienia interesów dziecka niż skarżącego. W konsekwencji ETPCz stwierdził, że rozstrzygnięcie władz krajowych mieściło się w zakresie marginesu uznania władz krajowych zatem nie doszło do naruszenia EKPC.

Orzeczenie ETPCz z dnia 27 lutego 2014 r. w sprawie Zarmayev przeciwko Belgii (skarga nr 35/10)

Artykuł 6 § 1 EKPC („prawo do sądu") – zakres zastosowania – cudzoziemcy

Procedura ekstradycji nie jest rodzajem sporu w zakresie praw i obowiązków o charakterze cywilnym, jak też nie jest sprawą o charakterze karnym w rozumieniu art. 6 § 1 Konwencji, zatem kwestia ekstradycji nie podlega badaniu z uwzględnieniem art. 6 § 1 Konwencji. Podobnie decyzje w sprawie wjazdu, pobytu i deportacji cudzoziemców nie dotyczą określenia praw i obowiązków o charakterze cywilnym ani nie dotyczą zarzutów karnych, zatem art. 6 § 1 Konwencji nie ma zastosowania w postępowaniu w sprawie udzielenia azylu.